

Ärende PRO 2018/7 handling

Stockholms tingsrätt

Ansökan om stämning

Kärande: Diskrimineringsombudsmannen
Box 4057
169 04 Solna

Företrädd av: Processföraren Josefina Yalo
Adress som ovan
E-post do@do.se och josefina.yalo@do.se
Telefon 08-120 20 717

Svarande: Staten genom Justitiekanslern

Saken: Diskriminering enligt diskrimineringslagen (2008:567)

Diskrimineringsombudsmannen (DO) ansöker härmed om stämning mot staten genom Justitiekanslern.

DO för som part talan för A.A. med stöd av 6 kap. 2 § diskrimineringslagen (2008:567), DL. A.A. har medgett att DO för hennes talan.

Yrkanden

DO yrkar att staten genom Justitiekanslern förpliktigas att till A.A. utge diskrimineringsersättning med 45 000 (fyrtyofemtusen) kronor. På beloppet yrkas ränta enligt 6 § räntelagen (1975:635) från dagen för delgivningen av stämning till dess full betalning sker.

DO yrkar också på ersättning för sina rättegångskostnader med ett belopp som senare kommer att anges.

Sammanfattning av grunderna för talan

Staten genom Malmö universitet har under vårterminen 2017 missgynnat A.A. genom att underlåta att vidta skäliga åtgärder för tillgänglighet.

Underlåtenheten har medfört att A.A. som studerar vid [utbildningsprogrammet] vid Malmö universitet och har en funktionsnedsättning inte har kunnat tillgodogöra sig delar av utbildningen. Hon har inte försatts i en jämförbar situation med studenter utan hennes funktionsnedsättning.

Staten har därigenom utsatt A.A. för diskriminering i strid med 2 kap. 5 § jämfört med 1 kap. 4 § 3 diskrimineringslagen. Staten ska därför betala diskrimineringsersättning för den kränkning som diskrimineringen har inneburit enligt 5 kap. 1 § samma lag.

Omständigheter

Bakgrund

A.A. som har en ensidig hörselnedsättning började höstterminen 2016 studera vid [utbildningsprogrammet] på Malmö universitet (tidigare Malmö högskola). Inför höstterminen, i augusti 2016, hade A.A. kontakt med Malmö universitets stödenhet för personer med funktionsnedsättning. Vid kontakten lyftes de behov som A.A. hade för att kunna ta till sig undervisningen. A.A. informerade om sin hörselnedsättning och efterfrågade information om hur salarna var utformade och om vilken tillgång till utrustning i form av teleslingor och mikrofoner m.m. som fanns tillgänglig.

Utifrån kontakten med A.A. tecknade universitetet ned en åtgärdsplan ”Rekommendationer om anpassning i studiesituationen”. Den 30 augusti 2016 inför höstterminens början, antog universitetet åtgärdsplanen. I åtgärdsplanen skrevs inget om teleslingor eller mikrofoner vid föreläsningar in. Enligt uppgift från universitetet berodde detta på att samordnaren vid funktionen som var nyanställd utgick från att sådan utrustning fanns och användes. Den tekniska utrustning A.A. fick var ett tillfälligt lån av en diktafon så att hon skulle ha möjlighet spela in föreläsningarna.

Under höstterminen 2016 förlades föreläsningar återkommande i en byggnad som var under renovering. Renoveringen resulterade i höga bakgrundsljud. Vid flera tillfällen använde föreläsarna inte de mikrofoner som fanns tillgängliga i salarna. Föreläsningarna hölls vidare ofta i salar utan tillgång till teleslinga. När teleslinga fanns användes den inte, ibland med hänvisning till att den var ur funktion.

Händelseförlopp

Den 10 januari 2017 hade A.A. ett nytt möte med Malmö universitets stödenhet för personer med funktionsnedsättning. Vid detta möte påtalade A.A. de problem hon upplevt under höstterminen 2016.

Att mikrofon inte användes och att teleslingor inte fanns eller inte användes ledde för A.A. till att hon inte hade förutsättningar att tillgodogöra sig innehållet i föreläsningarna. Hon hade svårt att höra vad föreläsaren sade och att särskilja det från övriga ljud i föreläsningssalen. När föreläsaren inte använde mikrofon och A.A. inte hörde vad som sades saknade hon också möjlighet att ställa frågor till föreläsaren.

Att spela in föreläsningarna när mikrofon inte användes var inte heller möjligt, särskilt på grund av bakgrundsljuden från renoveringen. A.A. behövde därför först delta i en föreläsning där hon inte kunde ta del av vad som sades för att därefter försöka ta del av innehållet i föreläsningen i efterhand genom en inspelning med dålig ljudkvalitet. Hon saknade möjlighet att ställa frågor till föreläsaren och kunde inte jämföra innehållet i föreläsningen med powerpointbilder eller anteckningar som föreläsaren gjorde under föreläsningen. Detta medförde att A.A. fick ett merarbete jämfört med övriga studenter och inte heller kunde ta till sig innehållet av föreläsningen på samma sätt.

Trots att A.A. påtalade detta för universitetet fortsatte problemen även under vårterminen 2017. Föreläsarna använde i många fall fortfarande inte mikrofonen och föreläsningar förlades även fortsättningsvis till salar utan tillgång till teleslinga.

A.A. försökte boka ett nytt möte med stödenheten för att diskutera bland annat en ny hörapparat som skulle öka behovet av teleslinga ytterligare men nekades ett sådant möte med anledning av att hon anmält universitetet till DO. Nästa möte kom därför att hållas först i maj 2017. Även vid detta möte påtalade A.A. problemen med att föreläsarna inte använde tillgängliga mikrofoner samt att föreläsningarna hölls i salar utan teleslinga.

Malmö universitets underlåtenhet att vidta skäliga åtgärder för tillgänglighet

Som framgår av redogörelsen ovan har A.A. inte kunnat tillgodogöra sig flera av de föreläsningar som hållits inom ramen för [utbildningen]. Malmö universitet har haft kännedom om A.A. behov sedan den första kontakten i augusti 2016. Från och med mötet den 10 januari 2017 har universitetet haft kännedom om de problem som A.A. upplevt vid föreläsningssituationerna. Malmö universitet hade kunnat införa rutiner för att förmå föreläsare att använda mikrofon och följt upp att så även sker. Universitetet hade kunnat tillse att tillräckligt många lokaler haft teleslinga, eller åtminstone ordnat med schemalagningen så att undervisningen kunde förläggas till de få lokaler som

fanns. Vidare hade universitetet med enkla medel kunnat se till att befintlig utrustning varit påslagen och fungerat inför föreläsningarna.

Relevanta krav på tillgänglighet i lag och annan författning

Av 1 kap. 2 § andra stycket regeringsformen följer att myndigheterna ska verka för allas delaktighet och jämlikhet och att motverka diskriminering.

Av 2 kap. 5 § och 1 kap. 4 § 3 DL framgår att Malmö universitet som utbildningsanordnare är skyldig att vidta de tillgänglighetsåtgärder som är skäligen utifrån krav på tillgänglighet i lag och annan författning.

Vägledning i fråga om vad som kan anses vara skäligen åtgärder för tillgänglighet kan lämpligen hämtas från Boverkets byggregler, föreskrifter och allmänna råd (BFS 2011:6), BBR. I sammanhanget kan även Boverkets föreskrifter och allmänna råd om avhjälpande av enkelt avhjälpbara hinder till och i lokaler dit allmänheten har tillträde och på allmänna platser, BFS 2013:9 tjäna som vägledning.

Vad gäller kravet på ljudmiljön framgår av 3:1451 BBR att i publika lokaler där personer med nedsatt orienteringsförmåga är beroende av ljudmiljön för att kunna ta del av väsentlig information ska ljudmiljön utformas för god hörbarhet, god taluppfattbarhet och god orienterbarhet. Samlingssalar och receptioner ska utrustas med teleslingor eller andra tekniska lösningar så att de blir tillgängliga och användbara för personer med nedsatt hörsel. (BFS 2013:14). Som allmänt råd anges att kravet på god hörbarhet, god taluppfattbarhet och god orienterbarhet gäller publika utrymmen i exempelvis lokaler för kollektivtrafik, reseterminaler, lokaler för hälso- och sjukvård, samlingssalar, och receptioner. Som exempel på samlingssalar anges bland annat hörsalar.

Som statlig myndighet har Malmö universitet vidare ett särskilt ansvar för tillgänglighet enligt förordning (2001:562) om de statliga myndigheternas ansvar för genomförande av funktionshinderpolitiken. Myndigheter ska enligt 1 § förordningen utforma och bedriva sin verksamhet med beaktande av de funktionshinderspolitiska målen. Av bestämmelsen framgår att myndigheterna ska verka för att personer med funktionsnedsättning ges full delaktighet i samhällslivet och jämlikhet i levnadsvillkor, att myndigheterna särskilt ska verka för att deras verksamhet och lokaler är tillgängliga för personer med funktionsnedsättning och att FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (konventionen) ska vara vägledande i detta arbete. Enligt konventionen gäller som allmän princip fullständigt och faktiskt deltagande och inkludering i samhället, lika möjligheter, och tillgänglighet.

Konventionsstaterna åtar sig att säkerställa att personer med funktionsnedsättning får tillgång till bland annat allmän högre utbildning och livslångt lärande utan diskriminering och på lika villkor som andra. I detta syfte

ska konventionsstaterna säkerställa att skälig anpassning erbjuds personer med funktionsnedsättning (Artikel 24 punkt 5). Konventionen trädde för Sveriges del i kraft år 2009 (prop. 2008/09:28, SÖ 2008:26).

Malmö universitet har även en egen handlägningsordning för stöd till studenter med funktionsnedsättning. I denna anges att en skälig anpassning ska erbjudas för att studenten i enlighet med de mänskliga rättigheterna ska kunna åtnjuta grundläggande friheter.

Övriga omständigheter av betydelse för skälighetsbedömningen

Malmö universitet är en statlig myndighet. Universitetet är ett stort lärosäte med ca 24 000 studenter. [Utbildningen] som A.A. går syftar till att utbilda människor för att arbeta bland annat med människor med särskilda behov. Det har mot den bakgrunden varit skäligt att kräva att Malmö universitet inom ramen för utbildningen klarat av att möta A.As behov.

Bevisning

DO åberopar för närvarande ingen bevisning.

Ansökningsavgift

Ansökningsavgiften om 2 800 kronor har betalats via tingsrättens betaltjänst.

Josefina Yalo

Bilagor

1. Rättegångsfullmakt
2. Kvitto på betald ansökningsavgift